

Doğu'da ve Batı'da yaşamak ve yaşatmak için doğru İslâmiyet

Ahmet Battal

Prof. Dr. Turgut Özal Üniv. Hukuk Fakültesi

Özet

İslâm'ın dünyada hak ettiği şekilde yayılmasının önündeki engellerden biri de gerçek İslâm ile yaşanan İslâm arasındaki uçurumdur. Bu durum bir çok zeminde dile getirilmekte; ama çare hususunda fikir üretilememektedir. Bu çalışmada İslâm'ın doğru yaşanması ve anlatılabilmesinin yapılması gerekenler müzakere edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Doğru İslâmiyet, meşveret, tebliğ, müsbet hareket, nasihat, ihlas, sünnet-i seniyye

Giriş

Risale-i Nur Enstitüsü'nün kongre konusunu "Doğu'da ve Batı'da Doğru İslâmiyet" olarak belirlemesinin gerekçesi İslâm dünyasını mensup olduğu dinin gereklerini büyük ölçüde yerine getirememesi ve hayata aktaramamasıydı.

İslâm'ın dünyada hak ettiği şekilde yayılmasının önündeki engellerden biri de gerçek İslâm ile yaşanan İslâm arasındaki uçurumdur. Bu durum bir çok zeminde dile getirilmekte; ama çare hususunda fikir üretilememektedir.

İçinde bulunduğumuz çağ her alanda yenilikleri ve farklılıkları dikkati

“Doğru İslâm”
doğru bir
tamlamadır. Zira
İslâm bizzat ve
nefsülemirde
doğrudur. Biz
o doğruya tabi
olunca bizim
elimizdeki
İslâm da doğru
İslâm olur. O
doğru İslâm bizi
doğrultur, bütün
meselelerimizi
çözer.

çekmektedir. Bu yeni çağa uygun yenilemenin yani tecdidin nasıl olması gerektiği hususunda bir yenileyici olan asrın müceddidi Bediüzzaman Said Nursî'nin “doğru İslâm” hususunda söyledikleri bu bağlamda önem kazanmaktadır.

Risale-i Nur Enstitüsü tarafından Batı'da doğru İslâm'ın bahtiyarlarının manevi merkezi ve Bahtiyar Alman milletinin kalbi hükmünde olan Köln'de gerçekleştirilen Kongreye sunduğumuz bu tebliğ ortak bir çalışmanın ürünüdür.*

A. Hangisi Doğru?

Kongrenin konusunu oluşturan isim meselesine nasıl bakılmalıdır? “Doğru İslâmiyet” ismi, bazılarında “sanki bir de yanlış İslâmiyet mi var?” sorusunu sordurabilir. Ancak zıtlık içeren kavramlar bir isme sıfat yapıldığında ismi de kendiliğinden çoğaltıp zıtlılaştırılmaz. “Güzel ülkemiz” dendiğinde “bir de çirkin ülkemiz mi var” demediğimiz gibi “Doğru İslâmiyet” dendiğinde de “bir de yanlış mı var” dememeliyiz.

“Doğru İslâm” doğru bir tamlamadır. Zira İslâm bizzat ve nefsiyle doğru doğrudur. Biz o doğruya tabi olunca bizim elimizdeki İslâm da doğru İslâm olur. O doğru İslâm bizi doğrultur, bütün meselelerimizi çözer.

Diğer bir bakış açısıyla Doğru İslâmiyet bizzat temsilcileri olan Müslümanların da İslâm adına yaptıkları yanlışlara işaret eder. Yanlış olan İslâm değil, İslâm'ı temsil ettiklerini söyleyen Müslümanların İslâm adına yaptıkları yanlışlardır. Doğru İslâm ifadesi bir bütün olarak bütün Müminleri İslâm'ı doğru anlamaya ve yaşamaya davet eder.

B. Doğru İslâm Neye Yarar?

Doğru İslâm şeklinde ifade edebileceğimiz İslâm'ın doğru anlaşılması ve yaşanması iki işe yarar:

Birincisi: Ona uyarız ve Allah razı olur.

İkincisi: Onu başkalarına doğru anlatırız ve Allah bundan da razı olur.

Hizmetimizin neticesini halketmek veya etmemek Allah'a aittir.

“Peygamberlere bile düşen, ancak, tebliğ etmek” ise bize ne oluyor ki hedefe kilitlenmeye ve “ne olursa olsun, nasıl olursa olsun hedefe ulaşacağım” demeye kalkıyoruz.

C. Doğru İslâm'ı Yaşamak

Doğru İslâm'ı yaşamak konusuna şu soruyla başlayalım:

İslâm'ı doğru yaşamak için ne lâzım?

1- Bunun için önce ve sık sık enfüsü ve sonra zaman zaman afâki tefekkür gerekir. Bediüzzaman'ın da ifade ettiği şekilde, “kendisini ıslah edemeyen başkasını ıslah edemez.” Ya da diğer bir meşhur deyişle “insan kendisini

önce kendisinden sormalı, sonra başkalarından da sorabilir”.

Enfüsî tefekkür hayatın her alanında ve şartta yapılabilir. Bu insanın içine dönmesi, içini yoklaması, kendisini çek etmesidir. Böylece insan nefesine muhalefet etmeyi başarır ve mühim bir ibadet yapmış olur.

Afaki tefekkür ise tepelerden afâkı ve alemi seyrederek yapılır. Mana-yı harfi ile yapılırsa bu da büyük bir tefekkürdür.

2- İhlâslı yaşamak önemli şartlardan biridir. Zira o her şeyin özü ve hakikattir.

3- Gururdan ve şöhretten kaçmak lâzım. Zira İslâm şöhretin çoğunu reddeder. Hakikat hesabına şöhrete ise ancak nefsin terbiyesine çalışmak şartıyla izin verir.

4- İman önce gelir. İman esaslarına riayet şarttır. Kainatı, eşyayı, isimleri ve ilimleri mana-yı harfi ile okumak lâzım. Asıl ilim budur.

Allah namına ve Allah hesabına okumayı beceremeyen hangi eğitimi almış olursa olsun gerçekte okumuş olmaz. Ampulü icad eden, ampulün hammaddesinin Hâlıkını ve onu aydınlatan elektriğin hakiki Mucidini bulamadıktan sonra tüm dünyayı ışıklandırsa neye yarar.

5- İslâm olmak, teslim olmaktır, hizaya girmektir. Demek tevhid-i kible etmek gerekir.

Bölünmüş olmadığımızı bize en iyi gösteren sembol, kiblemizin tekliğidir. Namaz aralarında her birimiz ayrı hocaların ilim halkasında ya da ayrı şeyhlerin zikir halkasında olabiliriz. Okuduğumuz kitaplar, gazeteler de farklı olabilir.

Ama madem namaz vakti gelince hepimiz mübarek merkez Kabe'deki imamın arkasında namaza duruyoruz. Aynı Kitap'tan okuyoruz. Mademki mahallemizdeki ve camimizdeki imamımız merkezdeki o imamın vekilidir. Onun sözünü tekrar ediyor. Biz de ona amin diyoruz. Mademki burada bir ucundan diğer ucuna bakınca düz gibi görünen saflarımız Kabe'deki yuvarlak safların genişlemiş ve düzleşmiş devamıdır. O halde biz biriz ve bütünüz. Bu birliliğin şuuruyla ibadet etmek gerekmektedir.

6- Doğru İslâm için sosyal hayatta ahlaklı olmak, elini ve dilini başkasına zarar vermekten uzak tutmak yani uhuvvet içinde yaşamak gerekir.

Uhuvvet kardeşliğin neticesidir. Kardeşliğin el kitabı Uhuvvet Risalesi'dir. Mümin kardeşler birbirine küsemez. Küsmek toptancılıktır, tahriptir. Bir mü'minin kalbini tahrip Allah'ın gücüne gider. Mü'min mü'mini sever ve sevmeli. Fenalığı için yalnızca acır. Tahakkümle değil lütuflla ve ikramla ıslahına çalışır. Dünya ve üzerindeki şeyler, ahireti feda edercesine kavga etmeye degecek kadar kıymetli değiller.

7- Bu bağlamda öncelikle, birbirine küsen kardeşlerin arasını düzeltmek lâzım. Bu Kur'an'ın açık emridir. Farzdır.

Mü'minlerin arasını düzeltmek ittihad-ı İslâm'ın temel taşıdır. Bu yüzden denilmiştir ki “İttihad-ı İslâm bu zamanın en mühim farz vazifesidir.”

8- Adalet-i mahza İslâm'ın en önemli kurallarından biridir. Hukukta adalet-i mahzayı uygulamak gerekir. Kur'an'ın bu emrine uyarak toptancı

Enfüsî tefekkür hayatın her alanında ve şartta yapılabilir. Bu insanın içine dönmesi, içini yoklaması, kendisini çek etmesidir. Böylece insan nefesine muhalefet etmeyi başarır ve mühim bir ibadet yapmış olur.

Kudret ve iktidar adaletin ve merhametin emrinde olursa iyi olabilir.

olmamak, bir masumun hakkını her halukarda korumak adalet-i mahzanın gereğidir.

İslâm dünyasındaki en büyük hastalıklarımızdan biri çoğulculuğu yakalayamamamızdır. Makul farklılıkları hoş göremememiz toplumlari kutuplaştırmaktadır. Toptancılık masumun hakkını gasp manasına gelir ki bu da zulümdür.

Bu hususta devlet de adalet-i mahzayı gözetmekle yükümlüdür. Devletin adaleti de, hele bu zamanda, öncelikle masumun hakkını korumaktan geçmektedir.

9- Özel sektörde de devlette de işi ehline vermek.

Hazreti Peygamber Mekke-i Mükerrerme'yi yeniden fethedince Kabe-i Şerif'i putlardan temizledi ve fakat anahtarını putlara tapmayı sürdürmüş olan kişiye verdi. Neden? Zira o işinin ehli idi. O halde "Devlet dindarların elinde olsun" diyen bu günün dindarları, işi ehline vermek konusunda, devleti, Muazzam Kabe'den daha mı mühim görüyorlar? İş ehline vermek doğru İslâm'ın bir gereğidir.

D. Doğru İslâm'ı içeride anlatmak

Doğru İslâm aynı zamanda İslâm'ı doğru anlatmak demektir. Peki İslâm'ı doğru anlatmak için ne lâzım?

1- Maldan-mülkten ve iktidardan-kudretten kaçmak.

Görüyoruz ki İslâm dünyasında gereğinden çok devletçi-kudretçi-topuzcu var. İhtiyaca yetmeyecek kadar az nasihatçi-nurcu var. Oysa asıl ihtiyaç nasihatçi ihtiyacıdır.

Müslüman zengin olmalı ama burjuva sınıfı oluşturmaya kalkmamalı. "Çok mal haramsız, çok söz yalansız olmaz" deyimi boş bir söz değildir. Zenginleştiğinde zenginliğinin gereğini İslâmî hükümler çerçevesinde yerine getirmeli; fakiri, yetimi gözetmeli, zekâtını vermelidir.

Müslüman güçlü olmalı. Ama "kontROLSÜZ güç güç değildir", faydadan çok zarar verir.

Kudret ve iktidar adaletin ve merhametin emrinde olursa iyi olabilir. Ama bu zamanda bu zor gözükmektedir. O halde kaçmak ve asıl işimize odaklanmak gerekir. Asıl işimiz ise münafıklaştıran zordan-cebirden uzak durup samimi nasihatle yetinmektir.

2- Tedric (kademelilik) kanununa yani iman-hayat-şeriat basamaklarına riayet önemli bir husustur. Ferdi ıslah etmeden toplumu ıslah etmek mümkün değildir. Toplumu ıslah etmeden de devlet ve düzen adil olamaz. İşte bu yüzden bu sıraya riayet gerekmektedir. Bu Hazreti Peygamberin sünneti ve aynı zamanda fitratın gereğidir.

3- Dünyayı ve devleti fazla önemsememek.

Devlet elbette önemlidir. Ama ondan önemlisi devlete nasıl ulaşılacağıdır. Devleti elde etmek ya da elde tutmak için dini feda etmemek gerekir. Bununla birlikte devlet için dini alet de etmemek lâzım.

4- Devletin hizmetkar olması İslâm'ın en önemli uygulamalarından biridir. Devletin hizmetkârlıkta tarafsız olmasını sağlamak için de gerekli tedbirler alınmalıdır. Unutmayalım ki insanı samimi mü'min yapan hususlardan biri devletin tarafsızlığı ve hizmetkarlığıdır. Devlet eliyle oluşturulmaya çalışılan bir dindarlık, zoraki bir dindarlıktır ve vicdan hürriyetinin esas olduğu bu zamanda müminlerin ihlasını bozmaktadır.

Baskı beraberinde iki yüzlülüğü getirir ve münafıkça uygulamaları doğurur. İstibdat İslâm'ın malı değildir. Bediüzzaman'ın da ifade ettiği gibi istibdadın her türlüşünden uzak durmak gerekir.

5- Hizmetkarlıkta muhalefete hazır ve hazımkar olmak gerekir. Muhalefetini sevmeyen, muhalefet istemeyen toplumun gelişmesini de engeller.

Hazreti Peygamber bir konuda fikir beyan ettiğinde sahabe ona sordu: "Bu vahiy midir yoksa senin kanaatin midir?" Yani dedi ki "vahiyse muhalefet edemem. Zira Allah'a muhalefet bir Müslüman olarak benim değil bir münkir olarak şeytanın işi. Ama senin fikrinse müsaade et fikrimi söyleyeyim. Yani izninle sana da muhalefet edebileyim".

Bu "muhalefetini sevmek" konusu doğru İslâm hususundaki en esaslı meselemizdir. Zira muhalefeti gayrı meşru ilan eden her iktidar sahibi aslında kendisini -haşa- "muhalefet edilmesi caiz olmayan kudsî bir konumda görmektedir" desek yeridir. Yani bu muhalefet meselesi sıradan ve basit bir günlük siyaset meselesi değildir. Doğrudan ve esastan bir İman ve itikat meselesidir.

6- İlişkilerde temel prensip: Şefkat ve merhamet. İki dünya savaşı ile dünyayı kana bulayan bu asır gaddar ve merhametsizdir. Bu noktada şefkat insanlığın huzuru için gerekli bir prensiptir.

7- Harekette prensip: Müsbet hareket. Hedefe kilitlenmemek ve hedefe ulaşmaktan değil sadece doğru vasıtaları kullanmaktan sorumlu olduğumuzu unutmamak müsbet hareket tarzıdır.

8- Tebliğde genel prensip kavli leyyindir. Tebliğ üslubu kalbimizi de dilimizi de kanatmamadır.

9- Bazı kafa karıştırıcıların kelimeleri karıştırmasına kanmamak ve tasnifçi olmak lâzım.

Vahiy-ilham farkına, peygamber-evliya farkına ve mucize-keramet farkına dikkat gerekir.

10- Sırat-ı müstakimi tutmak ve o yoldan gitmek gereklidir. Ne haricî ne mürcie olmalı. Hadd-i vasat en iyi yoldur. Hz. Ali'nin adaleti ile Ehl-i sünnet olmalıyız. Bilhassa Hak namına girilen haksızlıktan ve adalet perdesi altında icra edilen zulümden kaçınmak müminane bir tavidir.

11- Mezhep çatışmasına kapı açacak tavır ve sözlerden kaçmak gerekir. Meslek-meşrep meselelerinde teenni ve dikkatli olmak bir arada yaşayabilmenin de gereğidir. Herkes kendi mesleğinin muhabbetiyle yaşasın. Diğerlerinin yolu ve tarzı onun adavetini celbetmesin.

12- Medar-ı niza meseleleri gündeme getirmemek en doğru davranış şekillerinden biridir; zira münakaşa caiz değildir. Tenkitçilik münakaşayı ve

İlişkilerde temel prensip: Şefkat ve merhamet. İki dünya savaşı ile dünyayı kana bulayan bu asır gaddar ve merhametsizdir. Bu noktada şefkat insanlığın huzuru için gerekli bir prensiptir.

*Hürriyetler
asrındayız.
Hürriyetin İslâmî
yolu vardır.
Hürriyet düşkünî
Batılılara, bunun
en güzelini,
yaşayarak ve
yaparak göstermek
gerekir.*

çekişmeyi beraberinde getirir. Bu bağlamda boynunda akrep olana o akrebi usulünce gösterelim, kırıcı ve yıkıcı olmayalım.

13- Tahripçi değil tamirci olmak Müslüman kimliğinin göstergesidir. Kafir ve münafık sıfatlarını mümkünse hiç kimseye atfetmemek ve kimseye karşı kullanmamak önemli bir husustur.

14- Her hizmette ileri, her tür ücrette geri olmak mümince bir tavrıdır. İsar hasletini hatırlamak ve buna sahip olmak lâzım.

15- İslâmiyetin zahirine hasr-ı nazar ettik ve aldandık. Kışr ile değil lübb ile meşgul olmak İslâm'ın özündendir.

16- Akıl ile nakili çatıştırmamak gerekir. Bu hususta Bediüzzaman'ın Muhakemat adlı eseri önemli bir yol göstericidir.

17- Sünnet İslâm'ın doğru olarak hayata geçirilmesi için önümüzdeki en güzel örnektir. Sünnete riayet İslâm toplumlarının bütün problemlerini çözebilme imkanını verir.

18- Yaşamak anlatmak için yeterlidir. Müslüman kimliği önemli bir temsil makamındadır. Bu kimliği yaşayarak ortaya koymak konuşmaktan daha önemlidir.

19- Toplumsal dinî motifler de denebilecek olan şeair en iyi hocadır, kıymetini bilmek ve şeaire sahip çıkmak gerekir. Şeairi tahrip eden bid'attan ve taraftarlarından ise uzak durmak elzemdir.

E. Doğru İslâm'ı Batı'ya Anlatmak

İslâm'ı Batı'ya ve Dünya'ya doğru anlatmanın prensiplerine gelince:

1- Hürriyetler asrındayız. Hürriyetin İslâmî yolu vardır. Hürriyet düşkünî Batılılara, bunun en güzelini, yaşayarak ve yaparak göstermek gerekir.

2- Din için asıl hürriyet, vicdan hürriyetidir. Bu aynı zamanda ihlastır. Asıl din, vicdandan tezahür eden dindir. O halde vicdan hürriyetine riayet şarttır.

3- Medenilere galip gelmenin yolu iknadır. Söz anlamayan vahşiler sürüsünü sürükler gibi bir cebr ile insanları bir dine dahil etmek, hürriyetler asrında çözüm değildir.

4- Fetih cihadı dönemi artık bitmiştir. Bediüzzaman'ın bu zaman için dile getirdiği manevi cihat yaklaşımı önemlidir. Bu zamanın cihadı artık kalemle, klavyeyle yapılmaktadır.

5- Müslüman olmayanları dost edinme yasağı, onların gayrı İslâmî sıfatlarını güzel görüp taklit etme yasağı manasındadır. O halde onlara İslâm'ı anlatabilmek için “beşerî ilişkiler” anlamında dost olmak gerekir.

6- Kanuna ve sisteme riayetin kıymetini bilen Batılılara, “sistemin kıymetini biz de biliyoruz” demek ve bunu da şahsî ve içtimaî hayatımızla göstermek lâzım. Meşveret Kur'ân'ın emridir. Dünyaya demokrasinin hakikisini göstermek, İslâm'ın demokrasi ile barışık olduğunu anlatmak gerekir .

7- Batılılara “sizin bu güzel sisteminizin ruhu nereden kaynaklanıyor” diye sorduracak kadar ilham ve hayret verici olmak lâzım.

8- Hakiki Müslüman, dilinden ve elinden başkalarının emin olduğu kişidir.

Dünya “bilgi çağı”yla birlikte artık “güvenlik çağı”nı yaşıyor. Birilerini memnun etmek, tatmin etmek ya da ikna etmek isteyen önce güvendirme-lidir. Muteber olmak isteyen, önce mutemet olmalıdır. Muhatabınız size güvenmezse söylediklerinize neden inansın ki?

Hem de Müslüman kendisinden ve dininden emindir. Dolayısıyla kendisini dış dünyaya kapatmaz. Aksine dünyaya açılır. O halde Müslüman, coğrafyasında sınır tanımaz, coğrafi ve fitri sınırları aşmak ve muhataplarına ulaşmak ister. O halde Müslüman, coğrafyasında siyasi sınırlar da istemez, tel örgüleri aşmak, pasaportsuz dolaşmak ister.

İnsanlıkta kardeşimiz Avrupalılar ve Amerikalılar kendi aralarındaki sınırları kaldırmayı başardıklarına göre, biz de hem kendi aramızda ve hem de onlarla aramızdaki sınırları kaldırmayı başarabiliriz. (Müslüman, kendi evini tecavüzden koruduğu gibi elbette kendi ülkesini de istiladan ve tecavüzden korur. Bu maksatla ülkesini ve sınırını koruyacak tedbirler alır. Bu ayrı meseledir)

O halde Kabe’ye gidenin önüne çıkan sınırları kaldırmayı yani coğrafi ve fiziki ittifadı da hedeflemek lâzım ki diğer muhtaçları da bu ittihadı davet ve dahil edebilelim.

Hem de Mü’min olmayanları İslâm’a davet etmek, manen, onları Kabe’ye davet etmektir. Bu davetin samimi olması için önce bu daveti yapanların kalbinde Kabe’ye karşı bir soğukluk olmamalı. Meselâ, bir mü’min, “Kabe imamı filanca mezhepten, ben onun arkasında namaza durmam” dememeli. Böyle diyenin, başkalarının Kabe’ye dönmesini istemesi manasızdır.

Demek kendi aramızdaki sınırları kaldırmamız, aynı zamanda kendi ibadetimizin kalitesi için de gerekli. Meselâ bulunduğu yerden Kabe’ye yönelen bir mü’min “Kabe Arab’ın ülkesinde, keşke onların elinde olmasaydı da bizinkilerin elinde olsaydı” gibi sapık bir fikri kalbinden geçiriyorsa Kabe’ye kalben gidemez.

Özetle Kabe’ye kalben gidebilmek için de gitmek isteyenleri götürebilmek için de kalpteki ve kafadaki sınırları kaldırmak lâzım.

9- Dünyanın asıl düşmanı dinsizliktir. Müslümanlar ve Hıristiyanlar ayrı ayrı iken bu büyük düşmanı yenemiyorlar. O halde ehl-i kitapla ve bilhassa Hıristiyanlarla ittifak etmek lâzım.

Bu ittifak için de şartları hazırlamak yani bilhassa Hazreti İsa’nın manevi kişiliğinden ibaret olan hakiki Hıristiyanlığın ortaya çıkması için gayret etmek gerekir.

Bu ittifakta İslâm’ın Batı’ya vereceği şey bellidir: Vahyin sahih ve son versiyonu; Kur’ân. Bu ittifakta Müslümanların Batı’dan alacağı şey de bellidir: Adalete ve hakkaniyete hizmet eden bilimsel icatlar ve gelişmeler.

Böylece Batı’nın elinde parlayan ve aslında vahiyden kaynaklanan bazı temel insanî değerler (ki Bediüzzaman buna “küçük insanlık” mânâsında “insanîyet-i sugra” diyor), büyük İslâmî değerlerle birleşmeli. Böylece

*Dünyanın
asıl düşmanı
dinsizliktir.
Müslümanlar
ve Hıristiyanlar
ayrı ayrı iken bu
büyük düşmanı
yenemiyorlar.
O halde ehl-i
kitapla ve bilhassa
Hıristiyanlarla
ittifak etmek
lâzım.*

*Demek Doğru
İslâm'ı Doğu'ya
da Batı'ya da
doğru anlatmak
için önce Doğu'da
da Batı'da da
doğru biçimde,
ihlas prensipleri
çerçevesinde
yaşamak
gerekmektedir.*

İnsanîyet-i Kübra olan İslâmiyet ortaya çıkmalı ve “yüze vuran” dinsizlik zulmetini nuruyla parçalamalı.

Özetle, Batılılara, “dünyası cehennem gibi olan bu Müslümanlar gibi Müslüman olup ölünce bu Müslümanların cennetine gitmeyi ummaktansa ben hem dünyada kendi cennetimde kalayım hem de ölünce kendi cennetime gitmeyi bekleyeyim, bu daha iyi!” dedirtmemek lâzım.

10- Demek Doğru İslâm'ı Doğu'ya da Batı'ya da doğru anlatmak için önce Doğu'da da Batı'da da doğru biçimde, ihlas prensipleri çerçevesinde yaşamak gerekmektedir.

Abstract

One of the obstacles in front of the spread of Islam as it should be , is the gap between the real Islam and the Islam practiced. This is being expressed in many places but no ideas are put forward to find a solution. In this work we discuss what has to be done to enable the practice and preaching of a true Islam.

Key Words

True Islam, consultation, spreading the truth, positive action, advice, sincerity, the tradition of the Prophet

